

Otavan asiakaspalvelu
Puh. 09 156 6800
asiakaspalvelu@otava.fi

Tilaukset
Kirjavälitys oy
Puh. 010 345 1580
asiakaspalvelu@kirjavalitys.fi

2., tarkistettu painos

© 2022 Tiina-Maria Päivänsalo, Katri Sandholm, Raimo Niemelä
ja Kustannusosakeyhtiö Otava
Toimitus Katja Lilja
Kuvitus Ina Majaniemi
Anatomiapiirroks Sole Lätti
Ulkoasu ja kansi Tuuli Juusela
Taitto Aste Kirjat Oy / Eija Kuusela
Valokuvat ks. s. 180

Kopiointiehdot

Tämä teos on oppikirja, joka on suojattu tekijänoikeuslailla (404/61). Tämän teoksen tai sen osan valokopiointi, skannaaminen tai muu digitaalinen kopiointi tai käyttö edellyttää oikeudenomistajan luvan. Kopiosto ry myöntää teosten osittaiseen kopiointiin lupia. Opetushallitus on hankkinut muun muassa peruskouluille, lukioille ja ammatillisille oppilaitoksille luvan valokopioida julkaisuja opetus- ja tutkimuskäyttöä varten. Teoksen tai sen osan muuntelu on kielletty. Lisätietoja luvista kopiosto.fi

ISBN 978-951-1-35224-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Sisällys

I Emootiot	
1 Tunteet ohjaavat toimintaa.....	7
2 Tunteilla on biologinen perusta	12
3 Emootiot aivoissa	19
4 Emootioiden ja kognition yhteyksiä.....	25
5 Tunteet sosiaalisina viesteinä.....	32
6 Harmia vai hyötyä tunteista?	37
TEHTÄVÄT	45
Ajattelun välineitä: Tutki tunnetta	
II Psyykinen hyvinvointi	
7 Psyykkisen tasapainon ylläpitäminen.....	51
8 Ihminen tarvitsee unta	57
9 Stressi, kriisit ja niistä selviytyminen.....	67
10 Resilienssi on joustavuutta ja kykyä palautua.....	77
11 Onnellisuus ja ihmissuhteet.....	83
TEHTÄVÄT	91
Ajattelun välineitä: Harjoituksia oman hyvinvoinnin lisäämiseksi	
III Mielen terveyden häiriöt	
12 Näkökulmia mielen terveyteen	95
13 Mielialahäiriöt	106
14 Ahdistuneisuushäiriöt	111
15 Persoonallisuushäiriöt	119
16 Psykoottiset häiriöt ja skitsofrenia	122
17 Miten mielen terveyden häiriöitä selitetään?	126
TEHTÄVÄT	132
Ajattelun välineitä: Mielen terveyden ongelmien ymmärtäminen	
IV Mielen terveyden psykoterapeuttinen hoitaminen	
18 Psykoterapia – kenelle ja miksi?	135
19 Psykodynaaminen psykoterapia.....	144
20 Kognitiivinen psykoterapia.....	153
TEHTÄVÄT	166

Lukijalle

Oivallus 4 johdattaa lukijan psykologian ytimeen, emootioiden, hyvinvoinnin ja mielenterveyden pariin. Ne ovat aiheita, joista meillä kaikilla on kokemusta ja joiden tutkimiseen psykologiatieteen tarkastelutapa soveltuu erityisen hyvin. Tutustut myös mielenterveyden häiriöiden diagnostiikkaan ja häiriöiden hoitamiseen, jotka saattavat olla sinulle hieman vieraampia aihealueita.

Psykologian tapa tarkastella asioita usealta eri kannalta herättää varmasti uusia oivalluksia sekä tutuista että entuudestaan etäisemmistä aihepiireistä. Tieteellinen tieto yllättää, haastaa ja auttaa näkemään tarkemmin.

Oivalluksia syntyy myös omakohtaisen soveltamisen kautta. Opintojakson aikana on erityisen paljon mahdollisuuksia itsetuntemuksen kehittämiseen. Tunteiden ja mielenterveyden teemat auttavat ymmärtämään meissä jokaisessa olevaa haavoittuvuutta ja herkkyttä sekä sitä, miten

paljossa tarvitsemme toinen toisiamme. Jokainen kokee stressiä ja useimpien matkalle mahtuu myös kriisejä. Psykkistä tasapainoa ylläpidetään välillä rakentavin keinoin, joskus haparoiden. Tiedon lisäksi on tärkeää kehittää myös hyvinvointia ylläpitäviä taitoja.

Pysähdy lukiessasi kokoamaan ajatuksiasi ja tarkistamaan, että ymmärrät lukemaasi. Tätä varten kirjassa on **Palauta mieleen** -kysymyksiä, jotka perustuvat perustekstien tietoihin. Arvioi niiden avulla sitä, miten hyvin olet lukiessasi onnistunut sisäistämään tärkeimmät sisällöt. Yritä aina ensin itse vastata kysymykseen ennen kuin palaat tarkistamaan tietojasi oppikirjan sivuilta. Ponnistelu tiedon mieleen palauttamisessa lujittaa asiaan liittyviä muistoja ja tehostaa oppimista.

Monipuoliset tehtävät auttavat sinua harjoittelemaan psykologian käsitteiden käyttöä, ajattelemaan yhä tarkemmin ja ymmärtämään uusia ilmiöitä. Niiden avulla opit ymmärtämään ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä ja jäsentämään omaksumaasi tietoa.

Kirja on rakennettu siten, että voit halutessasi edetä vain perustekstin varassa. Olemme kuitenkin halunneet antaa sinulle enemmän kuin vain tiiviin tietopaketin. Niinpä olemme kirjoittaneet myös perustekstiä täydentäviä tekstejä.

Syvellä

Nämä osiot tarjoavat sinulle uusia näkökulmia ja täydentäviä tietoja.

Tutkimus

Näiden osioiden avulla tutustut kiinnostaviin, perustekstejä elävöittäviin ja havainnollistaviin tutkimuksiin.

Tutkimusmenetelmät

Löydät oppimateriaalista joukon tekstejä, joissa kuvataan psykologian tutkimusmenetelmiä ja esitellään eri tutkimusmenetelmiä hyödyntäviä tutkimuksia. Tässä kirjassa tutustut muun muassa fysiologisiin mittauksiin psykologian tiedonkeruumenetelmänä sekä esimerkkeihin korrelatiivisista ja kuvailevista tutkimusasetelmista.

Ajattelun välineitä

Tieto on tarkoitettu käytettäväksi ja sovellettavaksi. Psykologian opiskelun tavoitteena ei ole tiedon muistaminen ja toistaminen, vaan se, että osaat ajatella ihmisen toimintaa aiempaa taitavammin ja monipuolisemmin. Ensimmäisellä ajattelun välineitä -sivustolla sinua ohjataan syventymään yhteen tunteeseen muita tarkemmin. Palkkiona on oivalluksia, joita voit soveltaa käytäntöön. Toisella ajattelun välineitä -sivustolla tehdään harjoituksia oman hyvinvoinnin lisäämiseksi ja kolmannella sinua pyydetään tarkastelemaan yhtä mielenterveyden häiriötä ja soveltamaan siihen mielenterveyttä ja psykoterapioita koskevaa tietoa.

Antoisia oivalluksen hetkiä psykologian parissa,

Tiina-Maria, Katri ja Raimo

Tähän kirjaan liittyy digitaalisia aineistoja. Saat aineistot käyttöösi Otavan Otso-mobiilisovelluksen avulla. Lataa maksuton Otso sovelluskaupasta.